

Moneuden banaali äärettömyys: Kansainvälisen mallintaminen Alain Badioun filosofian pohjalta

Mikael Hekkala¹

Tässä artikkelissa tutkin kansainvälisen (engl. *the international*) mallintamista moneuden näkökulmasta Alain Badioun moneuden filosofiaan nojautuen. Moneuden teoretisointi on ollut ennen vain epäsuorasti esillä kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, mutta useat uudemmat teoriat, kuten liitosteoriat, Michael Hardtin ja Antonio Negrin imperiumikäsite, moderni systeemitheoria ja Alexander Wendtin kvanttimekanistinen sosiaaliteoria, ovat tuoneet ajatuksen dynaamisesta järjestytyvästä globaalista moneudesta kansainvälisen mallintamiseen. Esittelen, kuinka nämä vitalistiset teoriat edustavat Gilles Deleuzen filosofiasta kumpuavaa käsitystä vitalistisesta multiplisiteetista. Badiou taas edustaa multiplisiteettikäsitystä, joka pohjautuu Deleuze-kritiikkiin, ja tämän perusteella argumentoin, että asettamalla multiplisiteettikäsitkset keskinäiseen keskusteluun voidaan hahmotella badioulainen käsitys kansainvälisestä. Badioulainen käsitys lähestyy moneutta Deleuzeta organisoituneemmin, jolloin kansainvälinen voi olla globaali, monitahoinen ja dynaamisesti muuttuva kokonaisuus. Se kuitenkin aina paikantuu vallitsevaan historialliseen tilanteeseen ja sen ”olemisen logiikkaan”, järjestykseen sekä muuttuu dynaamisen muutoksen lisäksi paradigmaattisesti.

Avainsanat: Alain Badiou, kansainvälinen, moneus, multiplisiteetti

Johdanto²

Vallitsevassa monikriisin (engl. *polycrisis*) maailmantilassa (ks. WEF 2023) ovat monet kansainvälisen politiikan aikakauslehdet ja ajatushautomot nostaneet keskustelun kansainvälisestä politiikasta makrotasolle asettamalla puheen maailmanjärjestyksestä keskiöön. Esimerkiksi *Foreign Affairs* -lehti tarkastelee ”Nobody Wants the Current World Order” -artikkelissaan (Menon 2022) nykyisen maailmanjärjestyksen pateettisuutta ja Stockholm Environment Institute käsittelee artikkelissaan ”Transitioning to a new global order” (Brandon 2024) esiin nousevaa kyynisyyttä kansainvälistä systeemiä kohtaan kysyessään, voivatko multilateraaliset instituutiot pelastaa enää systeemiä. Maailmanjärjestyksestä koskevan poliittisen sfäärin kokonaiskuvan hahmottelu on siis osana valtavirtaista kansainvälisen politiikan keskustelua.

Kansainvälisen politiikan poliittisen sfäärin teoretisoinnilla on kansainvälisen politiikan tutkimuksen parissa kuitenkin ristiriitainen asema. Toisaalta lähes kaikkien tunnettujen koulukuntien teorioihin ja teoreetikoiden ajatteluun liittyy tietynlainen mallinnus itse viitekehuksesta, jossa kansainvälinen politiikka tapahtuu, oli kyseessä sitten vahvasti Westfalenin rauhan (1648) mukaiseen valtiojärjestelmään nojaava klassinen realismi (ks. Schmidt 2011, 605–606), Kenneth Waltzin (1979) kansainvälinen systeemi (engl. *international system*) tai

1 VTM, väitöskirjatutkija, Turun yliopisto, <mikael.p.hekkala@utu.fi>

2 Artikkelin perustuu kirjoittajan Turun yliopistossa hyväksytyyn valtio-opin pro gradu -tutkielmaan (Hekkala 2024). Tutkimusta on rahoittanut strategisen tutkimuksen neuvosto, joka toimii Suomen Akatemian yhteydessä, päätösnumerot 345950 ja 345951.

esimerkiksi Immanuel Wallersteinin (2004) maailmasysteemi (engl. *world-system*), mutta samalla kansainvälisen politiikan tutkimuksessa ei ole juurikaan eksplisiittistä tutkimusta kyseisestä viitekehyksestä. Kutsun tätä politiikan sfääriä kansainvälisen politiikan kontekstissa termillä kansainvälinen (engl. *the international*), joka tapauksessani on mahdollisimman neutraali termi kuvaamaan kyseistä politiikan kokonaiskehityksen mallinnusta ilman teoreettisesti latautunutta terminologiaa, jota kehyksestä käytetään eri koulukunnissa.

Kansainvälisen teoretisoinnin suhteen kansainvälisen politiikan tutkimukseen on muodostunut teorioita, jotka käsittävät kansainvälisen koko maailmankattavan heterogeenisenä moneutena, jossa vapaana ja avoimesti järjestäytyvät toimijat ja tekijät muodostavat maailmantilan. Kansainvälinen edustaa tällöin tietynlaista globaalia moneutta. Teoriat kuten liitosteoriat (engl. *assemblage theory*), Antonio Negrin ja Michael Hardtin imperiumikäsitys, moderni systeemiteoria ja Alexander Wendtin uusi käänne kvanttimekanistiseen sosiaaliteoriaan edustavat tätä teoriakokonaisuutta. Kutsun kyseisiä teorioita *vitalistisiksi teorioiksi*, sillä näen niiden mukailevan dynaamista ja kompleksista todellisuuden käsitystä, joka kumpuaa Gilles Deleuzen vitalistisesta filosofiasta (esim. Deleuze 1991, 94). Nämä teoriat eivät muodosta mitään yhtenäistä kokonaisuutta kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, mutta koska näen niiden edustavan vitalistista filosofiaa, käsitelen niitä yhdessä vitalistisina teorioina. Vaikka teoriat eivät kuulu yhtenäiseen tutkimuskirjallisuuden kokonaisuuteen, ne voi kuitenkin nähdä antiessentiaalisina ja ei-reduktiivisina voimina kansainvälisen teoretisoinnissa, koska ne käsittelevät kansainvälistä kokonaisvaltaisesti huomioiden hyvin erilaisia tekijöitä ja toimijoita. Lisäksi ne näkevät kansainvälisen olevan jatkuvassa muutoksessa.

Kuitenkin voidaan kysyä, onko moneuden mallintaminen universaalina ja jatkuvasti kehkeytyvänä globaalina moneutena ainoa tapa käsitellä kansainvälistä politiikkaa moneuden teoretisoinnin kautta. Filosofi Alain Badiou on omassa ajattelussaan keskittynyt vitalististen filosofian ja eritoten Deleuzen kritiikkiin, mikä on tuonut mielenkiintoisen vastakkainasettelun esille. Badioun pohjalta voidaan nimittäin tunnistaa, että kansainvälinen politiikka on nykyisessä globalisoituneessa maailmassa hyvin moninaista eri toimijoiden ja tekijöiden suhteen. Poliitiikkaa sävyttää myös näiden toimijoiden ja tekijöiden yhtenäiset dynaamiset keskinäisvaikutukset ja -muutokset. Silti Badiou alleviivaa, että moneus ja sen dynaamisuus pitää käsittää rajatusti osana tiettyä vallitsevaa historiallista tilannetta. Moneuden vapaan järjestäytymisen muutoksien lisäksi muutos pitää badioulaisesta perspektiivistä nähdä myös paradigmaattisena, kokonaisvaltaisena kansainvälisen politiikan tilanteen murroksena.

Tarkoituksenani on muodostaa badioulainen käsitys kansainvälisestä problematisoimalla vitalististen teorioiden käsitys. Tämä tapahtuu asettamalla Badioun ajattelu keskusteluun vitalististen teorioiden kanssa. Tämä keskustelu onnistuu suoraviivaisimmin käsittelemällä yhtenäistä tematiikkaa, johon kumpikin filosofinen koulukunta perustuu. Tapauksessani tämä tematiikka on multiplisiteetti-käsite, yleisemmin moneus³, jota sekä vitalistinen että badioulainen filosofia soveltavat. Kysyn, voiko Badioun kritiikin pohjalta Deleuzen vitalistista moneuskäsitystä mukailevat vitalistiset teoriat problematisoimalla muodostaa badioulaisen

3 Nojaan tässä aiheesta väitelleen Becky Vartabedian (2018) tapaan käsitellä multiplicity- ja multiple-termejä toistensa synonyymeina.

moneuskäsityksen nojaavan mallinnuksen kansainvälisestä. Badiouta ja Deleuzeä voi kumpaakin pitää ei-kriittiseen metafysiikkaan nojaavina ajattelijoina (ks. Badiou 2000, 44–45), jotka ajattelevat, että kielellinen käänne tai muu epistemologinen suuntaus ei estä käymästä keskustelua ontologiasta. Täten en tutki kansainvälistä käsitteenä, vaan näen sen tosiasiallisena aika-avaruudellisena tilana.

Badioun ajattelua ei ole juurikaan käsitelty kansainvälisen politiikan tutkimuksessa. Artikkelini kannalta merkitykselliseksi poikkeukseksi muodostuu Sergei Prozorovin teos *Ontology and world politics* (2014). Teoksessa Prozorov hahmottelee uutta maailmanpolitiikan käsitystä enimmäkseen Badioun filosofian pohjalta. Tämän myötä Prozorov tuo Badioun maailmakäsityksen politiikan tutkimuksen pariin ja teoretisoi erilaisia partikulaarisia poliittisia maailmoja, joihin kansainvälinenkin voi yksittäisenä maailmana kuulua (ks. Prozorov 2014, 18–19). Toisin kuin Prozorovin teos artikkelini pohjautuu yhden poliittisen maailman, kansainvälisen, teoretisointiin. Prozorov ei myöskään yhdistä moneuden tematiikkaa poliittisiin maailmoihinsa. Koska Prozorov on tuonut Badioun kansainvälisen politiikan tutkimuksen ”rajamaille”, artikkelini voi myös tulkita spesifioivan Prozorovin ajattelua kansainvälisen teoretisointiin.

Esittelen aluksi, miten moneutta on käsitelty kansainvälisessä politiikassa ja kuinka vitalistiset teoriat nojaavat moneuden filosofiaan. Tämän jälkeen avaan Badioun filosofista ajattelua, minkä myötä pystyn asettamaan badioulaisen moneuskäsityksen keskusteluun vitalististen käsityksen kanssa ja tätä kautta hahmottelemaan badioulaisen käsityksen kansainvälisestä.

Moneuden filosofia ja kansainvälinen politiikka

Moneutta on teoretisoitu epäsuorasti kansainvälisessä politiikassa. Keskustelut koko maailmaa koskevasta poliittisesta tilasta ja poliittisesta järjestyksestä sekä keskustelu globalisaation ympärillä edustavat epäsuorasti tapaa nähdä kansainvälisen politiikan areena globaalina moneutena. Esimerkiksi Jens Bartelson (1998, 322) argumentoi vuosituhaten käänteessä, kuinka kaikki politiikka on loppupeleissä kansainvälistä politiikkaa, jolloin kansainvälinen ei enää tarkoita tiettyä spesifiä viitekehystä vaan kaiken politiikan kokonaisuutta. Tässä suhteessa valtioiden kahdenvälisiin (engl. *bilateral*) suhteisiin keskittyvä kansainvälinen politiikka on haluttu nähdä laajemmin maailmanpolitiikkana. Samalla keskustelu globalisaatiosta on tuonut esiin ajatuksen globaalisuudesta tilana (engl. *globality*), jossa kansainvälisen politiikan tutkimuksen kohteeksi on yhtä lailla muuttunut monihaarainen, moninapainen ja kontingentti maailmayhteiskunta (Nardis 2020, 201). Kansainvälisen politiikan tutkimuksen avaukset liikkuivatkin 2000-luvun alussa suuntaan, jossa käsiteltiin sosiologisesti globalisaation tuottamaa uutta julkista tilaa uusien toimijoiden, globaalien kaupunkien ja ylikansallisten verkostojen näkökulmasta (esim. Sassen 2007; Castells 2008).

Moneuden ajattelu on siis rivien välissä läsnä kansainvälisen politiikan tutkimuksessa globalisaation myötä tullessa käänteessä. Laajemmin moneuden ajattelu on kuitenkin tullut kansainväliseen politiikan tutkimukseen kansainvälisen politiikan vitalististen teorioiden myötä. Teoriat paikantuvat kahteen keskeiseen teoreettiseen yhtymäkohtaan: Ensinnäkin *kansainvälinen näyttäytyy koko maailmaa koskevana globaalina moneutena*, jolloin kansainvä-

linen politiikka on useiden eri toimijoiden, vaikutuksien ja ilmiöiden universaali kokonaisuus. Toiseksi *tämä globaali moneus myös jatkuvasti uudelleen järjestäytyy*, mikä johtaa erilais- ten poliittisten kehityskulkujen ja muodostelmien syntymisiin, purkautumisiin ja uudelleen muodostumisiin. Pidän näitä kahta teoreettista huomiota määritelmällisinä hahmotelmalleni vitalististen teorioiden teoriakokonaisuudelle.

Nämä kaksi teoreettista huomiota vitalistista teorioista voidaan nähdä mukailevan Gilles Deleuzen multiplisiteettikäsitystä. Deleuze käsittää multiplisiteetin ontologisena mallina, eli tietynlaisena globaalina moneutena, mutta myös aktualisoituneina multiplisiteetteina, eli konkreettisina muodostelmina, kuten poliittisina liitoksina tai kehityskulkuina. Moneutta voi pitää globaalina, sillä multiplisiteetti on Deleuzelle itse substanssi, olemisen puhdas aines, ja olemassa on vain multiplisiteetin eri muunnelmia (Deleuze 2014, 240). Näin ajatus multiplisiteetista muodostuu Deleuzen ontologiseksi viitekehikseksi (Vartabedian 2018, 8). Tässä yhteydessä Deleuze viittaa ontologiaansa myös ”olemisen yksikäsitteisyden” (engl. *univocity of being*) kautta, millä hän ei tarkoita homogeenista olemisen substanssin ykseyttä vaan multiplisiteettia, josta erilaiset individuaaliset identiteetit muodostuvat ja johon ne hajoavat (Widder 2009, 39–40). Philip Goodchild (1996, 3–4) kuvaa, kuinka Deleuzen ja Félix Guattarin ajattelu muistuttaa ”kaatopaikkaa”, jossa kaikki on tuotu yhteen ja multiplisiteetti juhlistaa yhdessäolon heterogeenisuutta. Aktualisoituneet multiplisiteetit taas syntyvät, kun tämä kokonaisvaltainen moneus jatkuvasti uudelleen järjestäytyy. Tätä prosessia Deleuze kuvaa erottautumisena ja jakautumisena (engl. *differenciation*), tietynlaisena elämän liikkeenä (Rae 2014, 126, 138). Liikettä metaforisesti kuvaa rihmasto (ransk. *rhizome*), jonka voi nähdä haarautuvana rakenteena, jonka minkä tahansa osa voi yhdistyä mihin tahansa, mutta samalla rihmasto voi hetkittäisesti jakautua osiin ja muodostaa esimerkiksi organisoituneen segmentin (ks. Deleuze & Guattari 2000, 7–9). Aktualisoituneet multiplisiteetit ovat siis konkreettisia tuloksia, kun globaali moneus järjestäytyy. Ne edustavat tietynlaisia sommitelmia, joihin moneus on osittain paikantunut ja jotka pysyvät yhä liukenevana, avoimena purkautumaan ja asettumaan uudelleen (Rae 2014, 126). Esitellessäni kansainvälisen politiikan vitalistisia teorioita huomataan, kuinka ne paikantuvat Deleuzeen vitalistiseen filosofiaan maalatessaan kuvan kansainvälisestä globaalina moneutena, jossa kansainvälisen politiikan tekijät eivät muodosta homogeenista vaan heterogeenisen maailmankattavan ykseyden, jolloin kyseiset tekijät vaikuttavat toisiinsa ja luovat erilaisia poliittisia kehityskulkuja ja muodostelmia.

Kansainvälinen universaalina globaalina moneutena

Globaali moneus näyttäytyy esimerkiksi Hardtin ja Negrin imperiumikäsitöksessä, sillä imperiumi on heille koko maailmaa yhdistävä maailmanjärjestys, joka koostuu sekä järjestelmästä että hierarkiasta, jolloin imperiumi on horisontaalisesti järjestäytynyt systemi. Hahmotelma pohjautuu globalisaation, ylikansallisen pääoman ja maailmanmarkkinoiden muotoutumiseen, jotka kaikki ovat haastaneet valtioiden suvereniteetin ja tuoneet tilalle singularisen ja totaalisesti globaalin järjestelmän, imperiumin (Hardt & Negri 2005, 11–12, 31). Imperiumin järjestyksen yhtenäisyyttä, mutta toisaalta sen moninaisuutta Hardt ja Negri alleviivaavat kuvatessaan, kuinka imperiumi on ”maksimaalisen pluraalisuuden” sekä ”singularisuuden” miljöö (mt., 41). On siis nähtävissä, kuinka imperiumi muodostaa globaalin mo-

neuden, jossa paradoksaalisesti maailmanjärjestyksen yhtenäisyys näyttäytyy sen heterogeenisyyden muodossa. Negri ammentaa ajatteluaan deleuzelaisesta Baruch Spinozan luennasta (Goddard 2011, 171–172) ja näkee maailman Spinozan filosofian mukaisena substanssina, eli kaikki olemisen elementit kattavana viitekehyksenä (Negri 1981, 52, 64–65; ks. Nadler 2012, 85). Deleuze tulkitsee Spinozan substanssin immanentiksi tasoksi (ransk. *plan d'immanence*), johon kaikki kehot, mielet ja yksilöt sijoittuvat (Deleuze 1988, 122), mikä yhdistyy Deleuzen käsitykseen multiplisiteetista (ks. Widder 2009, 39–40). Täten imperiumin voi yhtä lailla tulkita edustavan globaalia moneutta sen deleuzelaisen multiplisiteetin ontologian näkökulmasta.

Yhtäläisesti globaali moneus tulee esille esimerkiksi modernissa systeemiteoriassa sen rakentuessa sosiologi Niklas Luhmannin ajatuksiin maailmayhteiskunnasta (engl. *world society*; saks. *weltgesellschaft*) (ks. Luhmann 1982a). Koska yhteiskunta muodostuu, kun yhdistetään kaikki sosiaalisuus, eikä sosiaalisuutta ole yhteiskunnan ulkopuolella, pitää yhteiskunta käsitellä kokonaisvaltaisesti maailmayhteiskuntana (Albert 2019, 3). Heterogeenisen ja kompleksisen moneuden teoretisointi tulee esille, kun huomioidaan, että maailmayhteiskunta on sisäisesti erottautunut (engl. *internally differentiated*) eri alasysteemeihin (esim. oikeus tai talous) (Albert 2004, 18; ks. Luhmann 1982b, 229–255). Tämän myötä maailmayhteiskunta sopii käsittelemään globalisaation aikaista haaroittumisen (engl. *bifurcation*) tilassa olevaa globaalia systeemiä (Albert 2004, 16). Näin maailmayhteiskunta näyttäytyy koko maailman kattavana sosiaalisena tilana, johon on sijoittunut erilaisia alasysteemejä, joiden sisälle mahtuu vielä eri tekijöitä ja toimijoita. Hanna Richter (2023, 5) yhdistää Deleuzen filosofian Luhmannin systeemiteoriaan argumentoidessaan, kuinka kummatkin näkevät maailmayhteiskunnan eri alasysteemien olevan vaikutuksessa yhtenäisesti muodostaen yhteiskunnallisen kompleksisuuden. Richter tuo esiin, kuinka maailmayhteiskunta yhdistyy Deleuzen ”olemisen yksikäsitteisyden” käsitteeseen, sillä kummankin ajattelussa kausaliteetit ja suhteet paikantuvat yhden ykseyden sisällä, oli kyseessä todellisuus sinänsä tai maailmayhteiskunta (ks. Richter 2018, 55–56). Koska tämä yksikäsitteisyys Deleuzen ajattelussa ilmentää multiplisiteettia ontologisena kehyyksenä, voidaan maailmayhteiskunta imperiumin tavoin nähdä mukailevan Deleuzen ajattelussa johdettua globaalia moneutta.

Hardtin ja Negrin imperiumin sekä modernin systeemiteorian maailmayhteiskunnan käsitteet tuovat siis esiin kansainvälisen koko maailman kattavana viitekehyksenä, jossa globaali moneus ilmenee, kun koko maailman relevantit poliittiset toimijat ja tekijät muodostavat yhtenäisen maailmanpoliittisen rakennelman. Näin viitekehys toimii ei-reduktiivisena ja antiessentiaalisena, sillä siinä ei haluta redusoida mitään tekijää tai toimijaa poliittisesta kehyyksestään. Konkreettisen poliittisen analyysin tasolla tämä tarkoittaa tarkastelun laajentamista partikulaarista kansainvälisen areenasta kokonaisvaltaiseen maailmanpolitiikan arenaan ja sen erilaisiin kehityskulkuihin – näin tiivistäen maailmanpolitiikan heterogeeniseksi ykseydeksi. Esimerkiksi Ukrainan sodan kontekstissa Hardt ja Sandro Mezzadra (2024) ovat kuvanneet, kuinka sodassa ei pitäisi niinkään keskittyä vallitsevaan tilanteeseen Ukrainassa, vaan ”globaaliin sotaregiimiin” (engl. *global war regime*), jota se ilmentää. Yksittäiset sodat ovat yhteydessä hallinnallisiin ja sotilaallisiin instituutioihin, jotka taas yhdistyvät kapitalististen

rakenteiden kanssa. Tätä kuvausta voi pitää Hardtin poliittiseen teoriaan nojaten imperiumin ilmentymänä, jossa imperiumin toimintalogiikka yhdistää erilaiset kehityskulut imperiumin yhtenäiseen kokonaisuuteen. Badioulaisesta perspektiivistä voidaan kyseenalaistaa, kuinka käyttökelpoiseksi tarkastelun kehys muotoutuu, kun kyseessä on imperiumin tai maailma-yhteiskunnan kaikki maailmanpolitiikan yhteen kietoutuneet ilmiöt, jolloin kansainvälistä ei voi rajata mitenkään. Tai kuinka yhtenäisesti sotaa Ukrainassa voidaan tarkastella, kun partikulaaria kansainvälisen politiikan toiminta-areenaa ei voida hahmotella?

Jatkuvasti uudelleen järjestäytyvä kansainvälinen

Globaalin moneuden jatkuva uudelleen järjestäytyminen näkyy puolestaan esimerkiksi liitosteoriassa, joka kuvaa erilaisten liitoksien järjestäytymisen, purkautumisen ja uudelleen järjestäytymisen prosesseja. Liitosteoriaa teoreettisesti kehitelleen Manuel DeLandan ajattelun pohja on Deleuzen ja Guattarin filosofiassa, sillä DeLanda pitää heidän tapaansa liitoksia organismin vastaisena metaforana. Liitos koostuu itsenäisesti olemassa olevista (engl. *self-subsistent*) osista, joiden suhteet ovat ulkoisia toisille. Näin kokonaisuutta voi pitää pelkästään kokoelmana tai sommitelmana, eli liitoksena. Tietyn liitoksen osat voivat toimia hetkittäisesti osana homogeenista liitosta, mutta samalla ne voivat hajottaa liitoksen stabiiliin identiteetin transformoitumalla uuteen liitokseen (ks. DeLanda 2006, 3, 9, 12). Normatiivisesti liitosteorian voi nähdä tuovan esiin luovuuden ontologian, joka korostaa vallitsevien rakenteiden hetkellisyyttä (ks. Chandler 2014, 100). Liitosteorian pohjalta esimerkiksi globaalit verkostot, organisaatiot, valtiot ja kaupungit näyttävät emergenteinä liitoksina, joita ei voida redusoida takaisin yksilöihin (ks. Bosquet & Simon 2011, 52–53). Kun talous, teknologia ja eri sosiaaliset muodot operoivat transnationaalisesti, muodostuu niistäkin erilaisia ”globaaleja liitoksia” (ks. Collier 2006; Ong & Collier 2004). Näin kansainvälisen politiikan toiminta-areenan voidaan tulkita olevan erilaisista liitoksista koostuva kokonaisuus, jossa liitosten osien purkautuminen ja yhteen liittyminen kuvastaa kansainvälistä uudelleen järjestäytyvänä kokonaisuutena. Liitosteorian teoreettinen pohja yhdistyy Deleuzen aktualisoituneihin multiplisiteetteihin. Thomas Nail (2017, 23) kuvaa, kuinka liitos ei ole osa tai kokonaisuus vaan multiplisiteetti. Tätä voi hahmottaa Deleuzen ja Guattarin konemaisen (engl. *machinic*) ajattelun kautta, sillä he näkevät koneiden tavoin liitoksien muodostuvan eri osista, jotka yhdessä toimiessaan tuottavat liitoksen tasoisia vaikutuksia. Esimerkiksi autoa voi pitää eri osien liitoksina, joka toimii, kun osat operoivat yhtenäisesti (ks. Thornton 2020, 435–436). Liitokset, kuten aktualisoituneet multiplisiteetit, kuvaavat vain hetkittäisiä sommitelmia, joihin kansainvälisen politiikan tapauksessa eri toimijat ja tekijät ovat sijoittuneet.

Liitosteorian tavoin Wendtin kvanttimekanistisen sosiaaliteorian pohjalta kansainvälinen politiikka näyttää hetkittäisinä poliittisina muodostelmina, jotka mukautuvat keskenään. Wendtillä nämä muodostelmat ovat sosiaalisia rakenteita, joiden muodostumisia hän selittää fyysikaalisesti. Rakenteet ovat jaettuja mielentiloja, jolloin olemassa on vain ihmisiä ja heidän toimintojaan (engl. *practice*). Näin sosiaaliset struktuurit ovat ontologisesti emergentejä, eli ne syntyvät spontaanisti ihmisten toiminnan perusteella. Esimerkiksi äänestämällä vaaleissa ihmiset tuottavat valtion sosiaalisena rakenteena. Kuitenkin myös ihmiset ovat tässä prosessissa emergentejä, minkä myötä muodostuu tietynlainen kvanttimekanistinen muutostila

(engl. *quantum flux*), jossa ihmiset ja rakenteet vaikuttavat alkeellisina perusosina fuusiossa konstituoiden toisensa. (Wendt 2015, 256–259, 268.) Tätä sosiaalista ontologiaa Wendt pitää litteänä ontologiana (engl. *flat ontology*), joiksi Deleuzen ontologiaa ja deleuzelaisen filosofian uusmaterialistisia sovelluksia on kutsuttu (Wendt 2015, 243; esim. Marston ym. 2005, 422). Litteän ontologia yhdistyy Deleuzen immanentin tason hahmotelmaan (Bryant 2011, 3–6) ja näin kuvaa multiplisiteetin ontologisen viitekehyksen lisäksi aktualisoituneiden multiplisiteettien muodostumista. Kuten liitosteoriassa, liitokset aktualisoituneina multiplisiteetteina ovat yhteyksissä, erottautuvat ja muuttuvat yhteydessä toisiinsa, jolloin prosessi myös luo uusia aktualisoituneita multiplisiteetteja aiempien multiplisiteettien elementtien pohjalta (ks. mt., 9). Tässä yhteydessä Wendtin kvanttimekanistista muutostilaa voidaan lukea tämän moneuden uudelleen järjestelyn prosessina. Prosessi muodostaa ihmisten ja rakenteiden ”alkeellisten perusosien fuusiosta”, yhtenäisvaikutuksesta, toimija–rakenne–konstellaatioita, jotka voi tulkita moneuden aktualisoitumisen muotoina (ks. Lenco 2014, 140–141).⁴ Nämä ovat myös liitosten tavoin toimija–rakenne–kokonaisuuden kautta sommitelmia, joiden kokonaisvaikutukset paikantuvat toimijoiden ja rakenteiden suhteeseen.

Vaikka Wendt ei ole muodostanut systemaattista kansainvälisen politiikan teoriaa sosiaaliteoriastaan, hän on kuitenkin todennut kansainvälisen systeemin olevan kvanttimekaniikan mukainen sosiaalinen rakenne (ks. Wendt 2010, 293). Kansainvälisen systeemin syntymisprosessin voi siis nähdä kvanttimekanistisena muutostilana, joka generoi toimija–rakenne–konstellaation, johon muutostilan fuusio realisoituu luodessaan konstellaatiota koskevan rakenteen ja rakenteen alaiset toimijat. Wendtin kuvaamien rakenteiden *ad hoc*-luonne mahdollistaa kansainvälisen systeemin realisoitumisen yhtäaikaaisesti eri tilanteissa ja laajasti erilaisissa muodoissa. Esimerkiksi G7-kokous, Yhdistyneiden kansakuntien istunto tai kansainvälisesti tärkeä diplomaattinen neuvottelu realisoivat kansainvälisen systeemin tuoden kansainvälistä sävyttävän tekijöiden ja toimijoiden moneuden hetkellisesti yhteen ja nimetessään näiden sommitelmien toimijat ja rakenteet.

Liitosteoria ja Wendtin kvanttimekanistinen sosiaaliteoria tuovat esille, kuinka kansainvälinen toimii kaikenkattavan maailmanpoliittisen viitekehyksen lisäksi jatkuvasti uudelleen järjestäytyvänä kokonaisuutena. Kokonaisuuden teoreettisesta pohjasta voidaan löytää yhteys Deleuzen aktualisoituneihin multiplisiteetteihin, kun tarkastellaan liitoksia ja toimija–rakenne–konstellaatioita aktualisoituneiden multiplisiteettien tavoin hetkittäisinä globaalin moneuden realisoitumisina. Näin vitalististen teorioiden kansainvälisen mallinnus korostaa antiessentiaalisuutta tuoden esiin, kuinka kaikenlaiset rakenteet ovat kontingentteja ja muutoksenalaisia. Konkreettisen poliittisen analyysin tapauksessa tämä tarkoittaa kansainvälisen ja kansainvälisen politiikan monitahoisen ja dynaamisen luonteen korostamista. Ilman laajaa teoreettista tarkasteluakin tämänkaltainen kansainvälisen politiikan kaaosmaisuuksien korostus on tullut yleiseksi huomioksi kansainvälisen politiikan tutkimuksessa. Esimerkiksi James

4 Peter Lenco lähestyy aihetta Deleuzen virtuaalinen–aktuaalinen-kaksijaon kautta, mutta hän tarkastelee sitä yhtä lailla litteän ontologian mukaisena aktualisoitumisen prosessina. Samalla Lenco näkee, että Wendt on Deleuzen ajattelun vastaisesti vielä ihmissubjektin essentialisaation uhri korostaessaan ihmisiä tietynlaisina perusyksiköinä prosessissa. (Lenco 2014, 140–143.) Toisaalta tässä vaiheessa Wendt ei ollut julkaissut *Quantum mind and social science* -teostaan, jossa Wendt käsittelee ihmissubjekteja myös kvanttimekanistisen muutostilan fuusiosta syntyneinä.

N. Rosenau (1990, 7) toteaa, kuinka nykyistä maailmanpolitiikkaa sävyttää turbulenssi, jolloin ”maailma avaruusaluksen lailla kohtaa myrskyjä, laskuja ja tuulen leikkauksia sen siirtyessä muuttuviin ja kartoittamattomiin kokemusmaailmoihin” (kirjoittajan suom.).

Tarkasteltaessa Ukrainan sotaa vitalististen teorioiden tavoin osana turbulencia kansainvälistä voidaan tuoda esiin esimerkiksi sotaa sävyttävä laaja epävarmuus, joka tulee esille sotilaallisissa strategioissa, poliittisissa päätöksissä ja yleisesti konfliktin kehityskuluissa (Jakupec 2024, 13). Eric Resende (2018) on tarkastellut sotaa deleuzelaisesta perspektiivistä ja tuonut esiin, kuinka sota on kriisi, jota ei voi paikantaa spesifiin tilanteeseen, vaan se koostuu erinäisistä turbulenteista kehityskuluista aina Euromaidanista Krimin niemimaan valtaukseseen ja sen ramifikaatioihin.⁵ Resende toteaa, että Ukrainan tilanteen sekasortoa (engl. *turmoil*) on hankala paikantaa yhdeksi spesifiksi kriisiksi sen koostuessa useista singulaarisista tapahtumista, jotka ilmentävät Venäjän imperiumin rakoilua sekä Ukrainan ja lännen suhteiden muutosta (ma., 27–28). Uudelleen järjestäytyvä kansainvälinen sekä sen erilaiset liitokset ja toimija–rakenne–konstellaatiot tulevat esille, jos Ukrainan sodan epävarmuuden luomat kehityskulut nähdään hetkittäisinä poliittisina muodostelmina. Esimerkiksi pommitukset ja taistelutilanteet Donetskissa ja Luhanskissa muodostavat spontaaneja kansainvälisen politiikan toimija–rakenne–konstellaatioita, joiden ympärille kansainvälisen politiikan tekijät ja toimijat kokoontuvat. Samalla esimerkiksi Euromaidanin tapahtumien ja Krimin niemimaan valtauksen voi tulkita olevan yksittäisiä konfliktin paikantumisia – liitoksia, joihin yhtä lailla relevantit tekijät ja toimijat sijoittuvat. Kuitenkin tällaisen viitekehyksen tapauksessa voidaan Badioun ajattelun pohjalta kysyä, missä tilassa eri yhtäkkiset kehityskulut ja niiden muodostamat poliittiset muodostelmat tapahtuvat. Voidaanko kansainvälisen politiikan uudelleen järjestäytymistä pitää ontogeneettisenä, tietynlaisena alkuperäisenä tilana, vai tapahtuuko turbulencia uudelleen järjestäytyminenkin osana jotain kontekstia?

Badiou vallitsevan moneuskäsityksen vastavoimana

Vitalististen teorioiden pohjalta kansainvälisen voi siis käsittää dynaamisesti uudelleen järjestäytyvänä globaalina moneutena, jonka pohjan voi nähdä mukailevan Deleuzen vitalistista multiplisiteettikäsitystä. Tämän ei kuitenkaan tarvitse olla ainoa tapa mallintaa moneutta kansainvälisen politiikan kontekstissa. Badioun ajattelun pohjalta voidaan osoittaa, kuinka kyseistä moneutta voi lähestyä Deleuzen käsitystä organisoituneemmin, jolloin hyväksytään vallitseva globalisoitunut kansainvälinen politiikka ja sen tekijöiden ja toimijoiden moneus, mutta paikannetaan se kuitenkin osaksi tiettyä partikulaaria kokonaisuutta. Koska Badiou edustaa organisoituneempaa vastavoimaa moneuden teoretisoinnissa, Badioun multiplisiteettikäsityksen esittely toimii ensiaskeleena uudelleen kansainvälisen teoretisointiin erilaisen moneuskäsityksen näkökulmasta.

Badioun filosofian mukainen tulkinta multiplisiteetista tai moneudesta pohjautuu vitalistisen multiplisiteettikäsityksen lähes päinvastaiseen luentaan, sillä Badioulle keskeistä multiplisiteetin käsitteessä on sen ilmeneminen pelkästään organisoituneessa muodossa. Täten badioulaista interventiota moneuteen ja siihen perustuvaa kansainvälisen mallintamista kan-

⁵ Huom. Resenden artikkeli on julkaistu ennen Venäjän aloittamaa täysmitoitettua hyökkäyssotaa.

nattaa lähestyä Badioun Deleuze- ja vitalismikritiikin kautta. Badioulle keskeistä Deleuzen ontologiassa ja täten moneuskäsityksessä⁶ on sen ykseyden korostus, vaikka Deleuzelle oleminen ykseytenä ilmenee sen moneuden kautta. Badiou lainaa Deleuzeta ja kuvaa, kuinka Deleuze on ykseyden filosofi: ”Yksi ja sama ääni koko tuhatääniselle moneudelle, yksi ja sama meri kaikille pisaroille, yksi Olemisen melu kaikille oleville” (Badiou 2000, 10–11; ks. Deleuze 2014, 396; kirjoittajan suom.). Vaikka Deleuzen ykseys ei ole homogeenista ykseyttä, vaan se tulee esille heterogeenisyytenä, Deleuzen filosofiaa koskeva ero ja erottautuminen ovat loppupeleissä vain formaalia (Badiou 2000, 24–26). Poliittisen teorian osalta Badioun Deleuze-kritiikki paikantuu jo 1970-luvulle, jolloin hän esimerkiksi arvosteli Deleuzen ja Guattarin teosta *Rhizome* (2003/1976) siitä, miten erilaisia poliittisia vaateita ja intressejä yhdistelevän poliittisen toiminnan ”rihmastomaisuus” muodostuu ”suitsettomaksi minkä tahansa apologiaksi” (Badiou 2012, 196–197; kirjoittajan suom.). Deleuzelle ja Guattarille muutos on siis vain multiplisiteetin yhteyksien laajentumista, minkä seurauksena muutos pysyy vielä saman multiplisiteetin sisällä (ks. Vartabedian 2018, 35).

Matemaatikko George Cantor antaa pohjan Badioun multiplisiteettikäsitteelle, sillä Cantor esittää kaksi eri multiplisiteettia: konsistentin ja ei-konsistentin. Konsistentti multiplisiteetti on suljettu ja organisoitu joukko, eli tyypillinen joukko-opin joukko, kun taas ei-konsistentti on tietynlainen ”äärettömyyksiä äärettömyys”, ei-suljettu ja ei-organisoitu kokonaisuus. Badiou kritisoi Cantoria kuitenkin ei-konsistentin multiplisiteetin käsityksestä, sillä Cantorin mukaan ei-konsistentin multiplisiteetin voi loppupeleissä laskea, jotta todellisuudella olisi yhtenäinen, koherentti kokonaisuus. Badioulle ei-konsistentti multiplisiteetti on ei-mikään (engl. *no-thing*), avoin äärettömyys, jota ei voi totalisoida. (Vartabedian 2018, 5.) Badioulle puhdas äärettömyys on siis niin laajaa, että sitä ei voi käsittää ja tällöin sitä voi pitää ei-minään. Näin olevaa pitää käsitellä vain organisoituneiden osakokonaisuuksien kautta, eli konsistentteina multiplisiteetteina.

Todellisuus voi Badioulle ilmetä ainoastaan tilanteina (engl. *situation*), kun ei-konsistentti multiplisiteetti ikään kuin ”lasketaan” konsistentiksi ja näin paikannetaan olemisen strukturoiduksi presentaatioksi (Badiou 2005, 26–27; Vartabedian 2018, 84), eli tietynlaiseksi järjestäytyneeksi tilaksi. Oleva siis ilmenee vain tietyissä historiallisissa tilanteissa, eikä sillä ole näiden ulkopuolista ilmenemismuotoa. Kansainvälisen kontekstissa nämä voivat olla historiallisia tilanteita, kuten Ukrainan sodan muodostama vallitseva maailmanpoliittinen tila. Teoksensa *Logics of the worlds* (2019/2006) myötä Badiou kutsuu tilannetta maailmaksi (engl. *world*) (ks. Badiou 2019, Ii), jolloin Badiou tarkoittaa kommentaaria tilanteesta / maailmasta ”olevien identifikaatioiden paikalliseksi sijainniksi” (mt., 67), mikä tuo esiin, kuinka kaikki oleva ilmenee jossain paikallisesti. Oleminen paikantuneena konsistentiksi multiplisiteetiksi on Badioulle siis *täällä* olemista, lokaali maailma, joka sijoittaa olevan kontekstiin (Pluth 2010, 69). Näin ei ole myöskään kokonaisvaltaista universumia, johon partikulaarit maailmat tai tilanteet sijoitautuisivat (ks. Badiou 2019, 58, 73). Partikulaaria historiallista tilannetta tai maailmaa strukturoida myös tietynlainen järjestys, jota Badiou kutsuu transsendentaaliseksi. Transsendentaali luo

6 Badiou käsittelee läpi teoksen multiplisiteettia vain aktualisoituneessa muodossa ja Deleuzen ontologian suhteen puhuu yleisemmin moneudesta (ks. Badiou 2000). Nojaan kuitenkin Vartabedian (2018) tapaan käsitellä *multiplicity*- ja *multiple*-termejä toistensa synonyymeina.

identiteetit ja erot tiettyyn maailmaan ja muodostaa täten kyseisen maailman organisatorisen rakenteen. Maailma ja sen transsendentaali on täten ”täällä olemisen logiikka” (mt., 58, 73). Tällöin Ukrainan sodan ympärille syntyneet kehityskulut, organisaatiot ja esimerkiksi poliittiset käytännöt näyttävät tällä hetkellä kansainvälisen politiikan ”olemisen logiikkana”.

Badioun ajattelun kokoavan *Being and event* -trilogian nimen mukaisesti olemisen ilmenemisen teoretisoinnin lisäksi Badioun ajattelussa keskeiseksi muodostuu tapahtumakäsityksen hahmottelu. Tapahtuma tarkoittaa Badioulle poikkeamaa tietyn maailman transsendentaalista järjestyksestä (ks. mt., 303). Tapahtuma on siis holistinen murros, joka haastaa vallitsevat ”maailman lait” (Badiou 2022b, 22–23). Moneuden suhteen tapahtuma tuottaa uuden konsistentin multiplisiteetin (ks. Badiou 2022a, 43), jolloin muutoksessa on kyse täysin erilaisesta ja uudesta moneuden kokonaisuudesta eikä vain saman multiplisiteetin yhteyksien laajentumisesta, kuten Deleuzen vitalistisessa filosofiassa. Tämä uusi moneuden kokonaisuus viittaa Badioulla myös totuuteen (mt.). Totuus on tapahtuman johdannaisefektit, jotka tuovat esille täysin uuden tavan organisoida vallitsevat asiantilat (ks. Badiou 2022b, 23). Totuuden myötä asetetaan siis täysin uuteen maailmaan tai tilanteeseen, jolla on oma organisoitumisen periaatteensa, transsendentaali järjestyksensä. Jotta totuutta voitaisiin ylläpitää uudessa tilanteessa, tarvitsee se subjektin. Subjekti on Badioulle tapahtuman myötä tulevan totuusprosessin ”lokaali konfiguraatio” (Badiou 2005, 411), eli toimija, joka uskoo totuuden uuteen tapaan järjestää tilanne ja näin ylläpitää sen sanomaa. Kansainvälinen politiikka on täynnä erilaisia käännepeisteitä, jotka ovat muuttaneet jollain tavoin paradigmaattisesti koko kansainvälisen politiikan suuntaa (ks. Buzan & Lawson 2014, 438). Viimeisimpänä esimerkiksi Ukrainan sotaa voi pitää tällaisena käännepeisteenä. Näin ollen kyseisiä tapahtumia voi tarkastella Badioun tapahtumakäsityksen valossa, kun tuodaan esiin niiden tuottama kokonaisvaltainen muutos uutena totuutena, jolla on muutosta ylläpitävä subjekti.⁷

Kohti organisoituneempaa käsitystä kansainvälisestä ja kansainvälisestä moneudesta

Vitalistista multiplisiteettia mukailevien teorioiden globaalien moneuden käsittely on muodostunut keskeiseksi tavaksi mallintaa kansainvälistä poliittista tilaa moneuden kautta. Kuitenkin teoreettisesta näkökulmasta Badioun filosofia todistaa, että moneuden voi käsittää myös vitalistia teorioita organisoituneemminkin. Näen aukeaa myös mahdollisuus argumentoida badioulaiseen moneuden filosofiaan nojaavan kansainvälisen käsityksen puolesta. Lähestyn tätä argumenttia käsittelemällä vitalististen teorioiden kahta teoreettista huomiota moneudesta (kansainvälinen globaalina moneutena ja kansainvälinen uudelleen järjestäytyvä) Badioun moneuskäsityksen kautta. Osoitan, kuinka badioulaisen käsityksen pohjalta kansainvälinen politiikka paikantuu partikulaariin tilanteeseen, mukailee tilanteen järjestystä

⁷ Korostan, että tämän artikkelin yhteydessä käsittelem tapahtumakäsitystä irrallisena Badioun poliittisesta orientaatiosta, sillä orientaation myötä Badiou näkee poliittista tapahtumapotentiaalia lähinnä liberaalikapitalistista järjestelmää haastavissa ilmiöissä ja liikkeissä. McLaverty-Robinson (2015) avaa hyvin, että Badioulle formaalisti tapahtumat voivat olla mitä tahansa paradigmaattisia muutoksia, mutta kuitenkin Badiou tulkitsee kaikki esimerkkinsä oman poliittisen orientaationsa näkökulmasta. Näin ollen tapani käsitellä Badioun tapahtumakäsitystä on formaali eikä substantiaalinen.

sekä voi kokonaisvaltaisesti muuttua esittäen näin ajatuksen potentiaalisesti uusista kansainvälisistä tilanteista tietynlaisina paradigmoina. Samalla se kuitenkin vitalististen teorioiden tavoin hyväksyy toimijoiden ja tekijöiden laajamittaisen moneuden ja kansainvälisen politiikan uudelleen järjestäytyvän luonteen. Täten se yhtä lailla korostaa kansainvälisen mallintamisessa reduktionismin vastaisuutta ja antiessentiaalisuutta.

Universaalista kansainvälisestä partikulaariin

Badioulaisesta näkökulmasta kansainvälisen käsittäminen vitalististen teorioiden tavoin kaiken politiikan kattavana globaalina moneutena, jossa moneus koostuu kaikkien maailmanpoliittisten toimijoiden ja tekijöiden kokonaisuudesta, on ongelmallista. Badioulle todellisuus ei voi olla kaikenkattava ykseys. Deleuzen ontologinen mallinnus moneudesta kuvastaa siis kaiken heterogeenisuuden ja kaaosmaisuuuden jälkeen kuitenkin yhtä viitekehystä, johon todellisuus paikantuu. Koska kaikenkattava ykseys on ei-konsistentti multiplisiteetti, mahdottomuus, Badioun joukko-opillisen perustelun myötä on myös vitalististen teorioiden kaikenkattavat maailmanpoliittiset viitekehykset imperiumin ja maailmayhteiskunnan muodossa mahdottomuuksia.

Badioun pohjalta kansainvälisen mallintamista pitää siis lähestyä konsistentin multiplisiteetin pohjalta. Konsistentti multiplisiteetti on ainoa muoto, miten oleva ilmenee, kun se paikantuu vain partikulaariksi ja historialliseksi tilanteeksi tai ”maailmaksi”. Vaikka Sergei Prozorov keskittyy maailmanpolitiikan käsitystä käsittelevässä tutkimuksessaan erilaisten ”poliittisten maailmojen” esiin tuomiseen, liikkeudessaan kansainvälisen politiikan tutkimuksen rajamailla hän antaa lyhyen mutta eksaktisti käsitystäni mukailevan huomion kansainvälisestä partikulaarina maailmana:

Sillä, kuten olemme huomanneet, kansainvälisen viitekehys ei voi olla kokonaisuus, sen pitää olla partikulaarinen maailma muiden joukossa. Kansainvälinen ei menetä mitään tästä partikulaarisuudesta ollessaan suuri maailma, joka kattaa sisäänsä koko planeetan. (Prozorov 2014, 19; kirjoittajan suom.)

Prozorovin lainaus tuo esille Badioun filosofian ja kansainvälisen tieteenalan paradoksaalisuuden, sillä on ymmärrettävää ajatella kansainvälisen käsittelevän koko maailmaa koskevaa politiikkaa. Badioun ajattelu taas rakentuu erilaisiin rajattuihin tilanteisiin tai maailmoihin, jolloin kokonaisvaltaisempien konstellaatioiden teoretisointi, kuten kansainvälisen poliittisen tilan mallintaminen, ei ensisilmäyksellä vaikuta mahdolliselta. Toisaalta pitää huomioida, että kyseessä on joukko-opin maksimeihin pohjautuva teoreettinen huomio eikä teorian normatiivinen kannanotto partikulaaristen kokonaisuuksien ajattelun puolesta (ks. mt., 19–20). Tällöin se havainnollistaa, kuinka kansainvälistä moneutta ja sen poliittista tilaa voi ajatella koko planeetan viitekehystenä, mutta tuoda samalla esiin, kuinka kyseessä on aina lokaali kokonaisuus. Empiirisesti kansainvälisen partikulaarisuutta ja lokaalisuutta voi lähestyä huomioidamalla kansainvälisen globalisuus ja maailmanlaajuus käsittelemällä lokaalien maailmojen sijaan kansainvälistä historiallisena tilanteena, sillä käsitteenä se ei aseta kansainvälistä tietynlaiseksi a-historialliseksi, jäykäksi ja essentiaaliseksi kokonaisuudeksi. Päinvastoin kansainvälinen nähdään pelkästään vallitsevana tilanteena, jonka ympärille kansainvälinen politiikka on kyseisellä aikakaudella paikantunut.

Jos ajatellaan Ukrainan sodan suhdetta kansainvälisen mallintamiseen vitalististen teorioiden näkökulmasta, osoittaa Hardtin imperiumin mukainen hahmotelma, kuinka sota on osa laajempaa ”globaalin sotaregiimin”, koko maailmaa koskevia historiallisia kehityskulkuja. Näin Ukrainan sotaa tarkastellaan osana kaikki rajat ylittävää globaalien maailmanpoliittisten tekijöiden ja toimijoiden moneutta. Tällaista moneuden yhtä viitekehystä ei voi Badioun filosofian pohjalta kuitenkaan luoda, ja Prozorovin tavoin kansainvälisen voi käsittää partikulaarisena maailmana. Ukrainan sota edustaa siis badioulaisesta perspektiivistä enemmänkin ajankohtaista historiallista tilannetta, johon kansainvälinen politiikka on paikantunut. Näin badioulaisesta näkökulmasta Ukrainan sota ei ole vain yksittäinen sattuma globaalin sotaregiimin kontekstissa, vaan ainoa partikulaari ja rajattu kokonaisuus, joksi kansainvälinen politiikka on sijoittunut. Sota tuo esille, kuinka koko kansainvälinen politiikka heijastelee kyseisen historiallisen tilanteen logiikkaa, jos hyväksytään kansainvälinen ensisijaisesti läntisenä kokonaisuutena, joka nojaa länsikeskeiseen globaaliin järjestykseen (ks. esim. Chu & Zheng 2021, 1). Sota on kyseenalaistanut multilateraalisen yhteisön ja palauttanut geopolitiikan kansainväliseen politiikkaan, tuonut uudelleen esiin uhan ydinsodasta kansainvälisten suhteiden näyttämölle ja esimerkiksi tuottanut kriisin kansainvälisen kaupan energian ja ruokatuotannon kautta (Lehne 2023; Chatham House 2023). Michael Cox (2023, 2) toteaa kuitenkin, että Ukrainan sota on muuttanut kansainvälisen systeemin kokonaisvaltaisesti. Voidaan siis sanoa, että kansainvälinen politiikkaa ajankohtaisesti ”pyörii” Ukrainan sodan ympärillä. Vaikka globaalin sotaregiimin kaltaiset kehityskulut olisivat johtaneet Ukrainan sotaan, ei imperiumin tai maailmayhteiskunnan kaikenkattava viitekehys ole relevantti tarkastelukulma konfliktiin, joka on luonut kansainväliseen politiikkaan uuden partikulaarin historiallisen tilanteen, jonka logiikka politiikka mukailee.

Kansainvälisen politiikan ilmeneminen aina tietyssä partikulaarissa konstellaatioissa, historiallisessa tilanteessa, ei kuitenkaan tarkoita, että tilannetta sävyttävä moneus redusoituisi pois, eikä Badioun pohjalta ole mielekästä haastaa ajatusta monitahoisesta ja heterogeenisestä kansainvälisestä. Badiou kuvaa, kuinka ”ääretön on olemisen banaali määritelmä” (Badiou 2008, 56; kirjoittajan suom.) tuoden esiin tilanteiden äärettömyyden. Joukko-opin teoreettinen ydin perustelee tämän, sillä konsistentti joukko tai multiplisteetti (esimerkiksi joukko [1,2,3,4]) on aina lähtökohta ilmenevälle äärettömyydelle, joka tulee esille alkuperäisen joukon alajoukkoina (engl. *sub-set*) (esim. joukkoa [1,2] voi pitää joukon [1,2,3,4] alajoukkona, joka taas jakautuu esim. joukkoon [1–1,5]). (Ks. esim. Pluth 2010, 41–42, 87–88.)

Ukrainan sota todistaa, että vaikka kyseessä oli partikulaarinen ja lokaali historiallinen tilanne, johon kansainvälinen politiikka oli paikantunut, globaali moneus silti näyttelee suurta roolia kyseisissä tilanteissa. Ukrainan sotaa ei voi pelkistää valtiokeskeisen realismin paluuksi, vaan sodan keskellä olevana historiallisena tilanteena sitä koskee monenlaiset Ukrainan sotaan liittyvät poliittiset muodostelmat, kuten Ukrainan tukemiseen käytetty Euroopan rauhanrahasto tai Ukrainan pakolaistaakkaa vastuullisesti jakava Euroopan unionin institutionaalinen järjestely (ks. Chachko & Linos 2022, 779, 781). Näin myös Hardtin korostama globaali sotaregiimi näyttäytyy badioulaisesta perspektiivistä osana vallitsevan Ukrainan sota-tilanteen moneutta, eikä toisinpäin. Koska kansainvälistä politiikkaa voi tarkastella ainoas-

taan vallitsevan partikulaarin kansainvälisen politiikan tilanteen kautta, vaikuttaa globaalin sotaregiimin hallinnon ja pääoman kietoutuneet suhteet yhtä lailla Ukrainan sodan tilanteessa. Kuitenkin vaikutus tapahtuu kansainvälisen politiikan suhteen ainoastaan tässä tilanteessa, eikä osana laajempaa imperiumin maailmanpoliittista toimintaperiaatetta. Prozorovin mukaisen ”poliittisten maailmojen” analyysin kautta voidaan tarkastella myös eri tilanteita tai maailmoja kuin kansainvälinen, jossa tämä regiimi yhtä lailla vaikuttaa. Sitä ei kuitenkaan voi muodostaa ainoaksi viitekehukseksi.

Badioulainen kansainvälisen mallinnus on siis askel universaalista globaalista moneudesta partikulaariin globaaliin moneuteen, joka toimii osana tiettyä historiallista tilannetta. Näin se esittää, että kansainvälistä politiikkaa sävyttää globalisoitunut maailmantila ja sen mukanaan tuoma toimijoiden ja tekijöiden moneus. Silti tämä ei tarkoita, että kansainvälisen politiikan viitekehuksesta pitäisi muotoutua kartoittamaton ja täten käsitteellisesti epäselvä imperiumin tai maailmayhteiskunnan viitekehys, joka nimellisesti kattaa koko maailman. R. J. B. Walker (2009) kuvaa hyvin, kuinka kaikenkattava maailmanpolitiikan viitekehys on kansainvälisen politiikan tavoitteellinen tila ja monet avaukset liikkuvat tähän suuntaan, mutta samalla ei ole käsitteistöä, jolla tarkastella tätä kokonaisuutta. Näin kansainvälinen politiikka on vielä essentiaalisen valtiokeskeisen kansainvälisen politiikan vanki (ma., 23). Badioun pohjalta voidaan allekirjoittaa maailmanpolitiikan kritiikki, mutta toisaalta ei tarvitse olla ”westfalenilaisen systeemin” vanki, kun kansainvälinen politiikka nähdään ilmenevän tiettyssä vallitsevassa historiallisessa tilanteessa, jolloin tilanne on vain vallitseva kansainvälisen politiikan kokonaisuus, eikä sen näin tarvitse mukailla mitään essentiaalisia vaateita, kuten valtiokeskeistä politiikankäsitystä.

Uudelleen järjestäytyvästä kansainvälisestä kansainväliseen järjestykseen ja uusiin kansainvälisiin

Kansainvälisen universaalien viitekehysten ongelmallisuuden lisäksi uudelleen järjestäytyvän kansainvälisen esittäminen ontogeneettisena eli alkuperäisenä muotona muodostuu Badioun teoreettisesta näkökulmasta mahdottomuudeksi. Olevan ilmetessä pelkästään partikulaarisissa tilanteissa, näillä tilanteilla on myös organisatorinen järjestäytymisperiaatteensa, joka näin määrää kyseisen tilanteen ”täällä olemisen logiikan”. Tällöin kansainvälisen mallintamisessa järjestys on ensisijaista, koska ilman järjestystä ei kansainvälinen voisi myöskään ilmetä täällä, eli vallitsevassa tilanteessa, johon kansainvälinen politiikka on paikantunut.

Vaikka Badiouta on sovellettu vain vähäisesti kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, hänen ajatuksiaan kansainvälisen järjestyksestä voi paikantaa globalisaation teoretisointiin, joka lähtee globaalin kapitalismin analyysistä. Badioun kääntäjä Alberto Toscano esittää, että Badioun mukaan pääoman liike on ylikansallista ja intervallista ja sitä on hankala identifoida, mutta se silti muodostaa transsendentaalin järjestyksen (Toscano 2004, 213, 220).⁸ Badiou siis argumentoi, että globaalia kapitalismia sävyttää dynaaminen ja prosessinomainen

8 Toscano menee analyysissään jopa Badioun teoreettista ydintä pidemmälle argumentoidessaan, että Badioun käsitys globaalista kapitalismista vastustaa lokaaliin maailmaan asettumista (ks. Toscano 2004, 220). Tämä asettuu luonnollisesta Badioun teoriaa vastaan, sillä Badioulle on olemassa pelkästään historiallisia tilanteita tai maailmoja, jotka ovat lokaaleja ja partikulaarisia. Toscano myös itse tuo esiin, että hänen huomionsa ”maailmattomasta transsendentaalista” (engl. *wordless transcendental*) ei käsitteenä löydy Badioun ajattelusta (ma.).

järjestäytyminen mutta että se kuitenkin pohjautuu tiettyyn transsendentaaliin järjestykseen ja yleisemmin siihen ontologiseen faktaan, että kaikki ilmenevä on osana tietyn partikulaarin historiallisen tilanteen ”olemisen logiikkaa”. Itse filosofisessa hahmotelmassaan tätä ensisijaisen järjestyksen ja dynaamisten prosessien yhteen liittämistä Badiou käsittelee tietyn maailman sisäisen muutoksen kautta: maailman sisäinen modifikaatio ei ole Badioulle ”todellista muutosta” vaan transsendentaalin järjestyksen auktorisoimaa muutosta (Badiou 2019, 303). Samantapaisesti Prozorov (2014, 37) kuvaa, kuinka kaaos ei voi olla lähtökohta, ellei se ole tietyn maailman transsendentaalin järjestyksen ”sallimaa” kaaosta. Kansainvälinen tekijöiden ja toimijoiden moneus voi siis jatkuvasti uudelleen järjestäytyä, mutta vain osana tiettyä tilannetta, johon moneus on multiplisiteettina paikantunut ja jonka järjestystä se mukailee.

Ukrainan sodan suhteen voidaan badioulaisesta perspektiivistä hyvin siis tarkastella sodan epävarmoja kehityskulkuja ja spontaaneja tilannekehityksiä siten, että ne tapahtuvat vitalististen teorioiden tavoin moneuden uudelleen järjestelynä sekä muodostavat erilaisia liitoksia ja toimija–rakenne–konstellatioita. Kuitenkin tarkennuksena tähän vitalististen teorioiden luentaan sodasta Badiou lisäisi näiden yhtäkkisten kehityskulkujen tapahtuvan tietystä kontekstissa – eli Ukrainan sota –tilanteessa, jolla on tietty järjestys. Luhanskissa tapahtuva yhtäkkinen hyökkäys muodostaa spontaanin liitoksen, johon kansainvälisiä toimijoita paikantuu, mutta tämä liitos ei syntyisi, jos Ukrainan sota ei olisi vallitseva kansainvälisen politiikan tilanne, jonka ”sodan toimintalogiikka”, järjestystä, se mukailee. Ukrainan sota siis vallitsevana kansainvälisen politiikan tilanteena tuottaa viitekehityksen, jonka pohjalta vallitsevan tilanteen konsistentti multiplisiteetti, eli moneus, uudelleen järjestäytyy. Tämän mukaisesti sotia tarkastellaan sotasysteemiteorian kautta. Esimerkiksi Samuel Solvit (2012) näkee sodan kompleksisena ja adaptiivisena systeeminä (engl. *complex adaptive system*), jonka pohjalta tietty sota muodostaa oman systeeminsä. Systeemi kattaa sodan sosiaaliset, temporaaliset ja spatiaaliset puolet ja käsittelee sotaa omana ”maailmanaan”, kuitenkin redusoiden systeemin kompleksisuutta.

Uudelleen järjestäytyvä kansainvälinen on järjestyksettömyyden lisäksi puheenvuoro jatkuvan muutoksen puolesta. Jos kansainvälisen ontogeneettinen tila on moneus, joka muodostaa vain hetkittäisiä liitoksia ja rakenne–toimija–konstellatioita, voidaan todeta, että vitalistiset teoriat näkevät muutoksen ensisijaisesti tapahtuvan uudelleen järjestäytyvän kansainvälisen myötä. Koska Badioulle muutos on taas poikkeama vallitsevasta olemisen logiikasta, transsendentaalista järjestyksestä, on muutos lähtökohtaisesti paradigmaattista. Tällöin badioulaisesta näkökulmasta Deleuzen filosofiaa mukailevien vitalististen teorioiden muutoskäsitteksen ongelmaksi muodostuu kokonaisvaltaisen muutoksen huomioimatta jättäminen ja muutoksen redusointi jatkuvaan tulemiseen (engl. *becoming*) (ks. Badiou 2019, 328–329). Multiplisiteetin valossa tämä tarkoittaa, että vitalistiset teoriat keskittyvät tuomaan esiin yhden globaalien moneuden jatkuvaa uudelleen järjestelyä, mutta ne eivät pysty ajattelemaan kokonaista uutta moneuden paradigmaa. Loppupeleissä tietyn multiplisiteetin sisäinen kehkeytyminen redusoiduu badioulaisittain tietyn historiallisen tilanteen sisäiseksi muutokseksi, jonka on auktorisoinut sen järjestys. Badiou siis integroi vitalististen teorioiden multiplisiteetin sisäisen muutoksen mutta ei pidä sitä ontogeneettisena ja argumentoi myös täysin uusien multiplisiteettien teoretisoinnin puolesta.

Kuten Badioun teoreettisessa ajattelussa tulee esille, todellisen muutoksen voi asettaa vain tapahtuma, eli poikkeama transsendentaalista järjestyksestä, ”maailman lait” murtava ilmiö. Kansainvälisessä politiikassa esimerkiksi juuri Ukrainan sotaa voi pitää maailmanpoliittisena tapahtumana. Sen lisäksi, että Resende (2018, 27–28, 38) on käsitellyt sotaa deleuzeläisenä tapahtumana korostaen sen eri kehityskulkuja, joita ei voi muodostaa homogeeniseksi kokonaisuudeksi, hän on myös todennut sodan olevan badioulainen: Ukrainan sotaa voi yhtä laila lukea singulaarisena tapahtumana, joka ilmentää Venäjän tai Neuvostoliiton imperiumin murtumista, tietynlaista holistista poikkeamaa maailmanjärjestyksessä. Andrey Makarychev ja Alexandra Yatsyk (2017, 1) ovat tuoneet esille, kuinka konfliktin arvaamaton luonne tuotti murroksen vallitseville olosuhteille tuoden esiin rakenteellisia muutosefektejä kansainvälisessä politiikassa. Jos huomioidaan, että imperiumit ovat olleet ensisijaisia yksiköitä maailmanpolitiikassa pisimpään (ks. Ferguson 2005, 24), tulee sodan aiheuttama muutos Venäjän historiallisen imperiumin hajoamispisteenä vielä kokonaisvaltaisemmaksi. Kun sotaa luetaan Resenden tavoin Venäjän imperiumista irtautumisena, yhdistyy se myös ukrainalaisten kansallisiin pyrkimyksiin, eritoten kun sodan alkupiste paikannetaan Euromaidanin tapahtumiin. Näin sotaa voi badioulaisesta perspektiivistä tulkita ukrainalaisten kansallisten pyrkimysten kautta tapahtuvana maailmanpoliittisena murroksena, jossa Venäjän imperiumista vapaata maailmanpoliittista totuutta ylläpitävät ukrainalaiset badioulaisina subjekteina, mutta myös laajemmin ”läntinen yhteisö” tukiessaan näitä pyrkimyksiä.

Badioulainen kansainvälisen mallinnus siis pyrkii ajattelemaan kansainvälistä historiallisena tilanteena, jolla on vääjäämättömästi jonkintasoinen järjestys ja joka toisaalta voi ”sallia epäjärjestyksen”. Samalla tämä mahdollinen tilanteen järjestyksen sallima kaaos ei myöskään ole kansainvälisen politiikan ainoa muutosvoima, jossa turbulentit poliittiset kehityskulut vaikuttaisivat itsenäisesti, vaan Badioun pohjalta kansainvälistä politiikkaa pyritään tarkastelemaan tietynlaisina paradigmoina, jotka muodostavat vallitsevan historiallisen tilanteen ja jotka murtuvat tapahtuman myötä. Konkreettisen politiikan suhteen tämä tarkoittaa, että Badioun pohjalta voidaan todeta vitalististen teorioiden tavoin kansainvälisen politiikan koostuvan hyvin monenlaisista kehityskuluista, jotka vaikuttavat operoivan hyvin spontaanisti. Samalla niitä pitää kuitenkin tarkastella osana jotain vallitsevaa tilannetta, joka voi auttaa selventämään, millaisten lainalaisuuksien vallassa tilanteessa vaikuttavat spontaanit kehityskulut ovat. Poliitiikan tarkastelu tilanteisiin paikantuneina paradigmoina myös auttaa näkemään kansainvälisen politiikan hegemonisen järjestyksen, sen murtumisen ja uuden syntymisen. Näin badioulainen käsitys kansainvälinen toimii hyvin välimaastossa tuoden vitalististen teorioiden huomiot turbulentista politiikasta ja spontaaneista muutoksista esille, mutta myös korostaen organisoidumman ja kokonaisuuksiin keskittyvän tarkasteluvitekehyyksen tärkeyttä.

Lopuksi: Badioulainen käsitys kansainvälisestä

Badioulaisen kansainvälisen käsityksen relevanssi perustuu siis ensisijaisesti vitalististen teorioiden moneuden kritiikkiin. Voidaan todeta, että vitalististen teorioiden kansainvälisen teoretisointi pohjautuu kansainvälisen käsittämiseen epäyhtenäisenä ja äärettömänä moneutena, ilman järjestystä toimivana kaoottisena poliittisena prosessina sekä jatkuvana muutostilana.

Badioun filosofiaan pohjautuva interventio tähän mallinukseen on kansainvälisen moneuden teoretisointi aina tiettyyn historialliseen tilanteeseen paikantuneena, jolloin sillä on myös tietty ”olemisen logiikka”, järjestys. Moneuden kehkeytymisen lisäksi badioulaisessa käsityksessä muutos voi olla myös paradigmaattista, jolloin kysymys erilaisista moneuden kokonaisuuksista, historiallisista tilanteista ja niiden kokonaisvaltaisista muutoksista muodostuu keskeiseksi. Badioulainen käsitys kansainvälisestä allekirjoittaa siis vitalististen teorioiden huomioiden kansainvälisen äärettömästä moneudesta, moneuden uudelleen järjestäytymisestä ja jatkuvasta muutoksesta. Tämä kuitenkin tapahtuu osana tiettyä organisatorista rakennetta, joka voi myös muuttua kehkeytymisen lisäksi paradigmaattisesti. Näin vitalistiset teoriat problematisoimalla voidaan muodostaa Badioun moneuskäsitykseen pohjautuva kansainvälisen mallinnus, kun huomioidaan, että badioulainen kansainvälisen käsitys on ensisijaisesti siirtymä organisoidumpaan kansainvälisen politiikan moneuden tarkasteluun, mikä ei kuitenkaan poissulje vitalististen teorioiden esittämiä huomioita.

Konkreettisen politiikan tarkastelukehiksenä badioulaista kansainvälisen käsitystä voi pitää tietynlaisena ”kolmantena tienä”, jossa vitalististen teorioiden tavoin korostetaan kansainvälisen politiikan toimijoiden ja tekijöiden moneutta, moneuden erilaisia poliittisia muodostelmia, jotka ilmentävät kansainvälisen politiikan jatkuvaa muutospotentiaalia – eli vastustetaan reduktionismia ja essentiaalisuutta. Samalla Badioun pohjalta kansainvälinen ensisijaisesti nähdään erilaisina historiallisina tilanteina, joilla on jokin järjestys ja jotka voivat murtua uusien tieltä. Kansainvälisen politiikan viitekehiksenä badioulainen mallinnus siis tarjoaa mahdollisuuden esimerkiksi tarkastella Ukrainan sotaa tapahtumana, joka on luonut uuden historiallisen tilanteen kansainväliseen politiikkaan ja jolla on oma ”olemisen logiikka”, järjestys. Kuitenkin samalla tilanteessa vaikuttaa globaali moneus yhtä lailla esimerkiksi erilaisten institutionaalisten järjestelyjen tai Hardtin kuvaaman globaalin sotaregiimin kautta, mutta vain osana tätä partikulaarista tilannetta kansainvälisen politiikan osalta. Erilaiset spontaanit kehityskulut ja poliittiset muodostelmat muodostuvat myös keskeisiksi konfliktin muutoksien muodoiksi Ukrainan sodan tapauksessa, mutta nämäkin tapahtuvat kontekstissa, jossa Ukrainan sodan tilanteen järjestys auktorisoi kyseisen turbulenssin tilanteen sisällä.

Tarkoitukseni ei ole tässä artikkelissa ollut pelkistää kansainvälistä politiikkaa ajankohdittaisesti vain Ukrainan sotaan, vaikka se toimiikin keskeisenä esimerkkinä avaten badioulaista mallinnusta kansainvälisestä. Koska badioulainen mallinnus korostaa yhtä lailla kansainvälisen politiikan tekijöiden ja toimijoiden moneutta, on Ukrainan sota kansainvälisen politiikan ”olemisen logiikka”, jonka lainalaisuuksilla tarkastellaan muitakin keskeisiä kansainvälisen politiikan ilmiöitä. Tämä korostuu, kun ymmärretään kansainvälinen ensisijaisesti läntisenä kokonaisuutena. Tällöin ”läntisen maailman” ulkopuolisia ilmiöitä tarkastellaan omien ilmiöiden kautta. Esimerkiksi Tyynenmeren konfliktin kehittymistä on tarkasteltu monessa yhteydessä tietynlaisena Ukrainan sotaa mukailevana kehityskulkuna, jossa esimerkiksi Kiina on uskaltanut Venäjän hyökkäyssodan myötä kiihkeämmin haastaa Taiwanin suvereniteettia (esim. Pollpeter ym. 2024). Toisaalta Ukrainan sota on toiminut tekstissäni ensisijaisesti vain esimerkkinä lukea badioulaista kansainvälisen mallinnusta. Potentiaaliset jatkotutkimukset aiheen ympäriltä voisivatkin painottaa mallinukseen pohjautuvaa perustavanlaatuista em-

piiristä analyysia ja tutkia kriittisesti, mikä yhteinen nimittäjä vallitsevalla kansainvälisen politiikan tilanteella sillä hetkellä on. Vastavuoroisesti viitekehyksen voisi laajentaa partikulaarista kansainvälisen sfääristä maailmanpolitiikkaan, jota voisi tarkastella prozorovilaisten ”poliittisten maailmojen” välityksellä ja tuoda esiin eri maailmoja tai tilanteita, joista maailmanpolitiikka tietyllä hetkellä koostuu, kuitenkin ajautumatta kokonaisvaltaisen maailmanpolitiikan viitekehyksen konstruoitiin.

Lähteet

- Albert, Mathias (2004): ”On the modern systems theory of society and IR: Contacts and disjunctures between different kinds of theorizing”. Teoksessa: M. Albert & L. Hilkermeier (toim.) *Observing International Relations: Niklas Luhmann and world politics*. Routledge, 13–29.
- Albert, Mathias (2019): ”Luhmann and systems theory”. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.7>
- Badiou, Alain (2000/1997): *Deleuze: The clamor of being*. Käänt. L. Burchill. University of Minnesota Press.
- Badiou, Alain (2005/1988): *Being and event*. Käänt. O. Feltham. Bloomsbury
- Badiou, Alain (2008/1990): *Number and numbers*. Käänt. R. Mackay. Polity Press.
- Badiou, Alain (alunperin pseudonyymillä Georges Peyrol) (2012): ”The fascism of the potato”. Teoksessa: B. Bosteels (toim. ja käänt.) *The adventure of French philosophy*. Verso Books, 191–201.
- Badiou, Alain (2019/2006): *Logics of the worlds. Being and event II*. Käänt. A. Toscano. Bloomsbury Press.
- Badiou, Alain (2022a/2018): *The immanence of truths. Being and event III*. Käänt. S. Spitzer & K. Reinhard. Bloomsbury.
- Badiou, Alain (2022b/2021): *Badiou by Badiou*. Käänt. B. Bosteels. Stanford University Press.
- Bartelson, Jean (1998): ”Second natures: Is the state identical with itself?”. *European Journal of International Relations*, 4(3), 295–326. <https://doi.org/10.1177/1354066198004003002>
- Bosquet, Antoine & Simon Curtis (2011): ”Beyond models and metaphors: Complexity theory, systems thinking, and international relations”. *Cambridge Review of International Affairs*, 24(1), 43–62. <https://doi.org/10.1080/09557571.2011.558054>
- Brandon, Karen (2024): Transitioning to a new global order. Stockholm Environment Institute, 17.1.2024. <https://www.sei.org/perspectives/transitioning-to-a-new-global-order/>, 12.3.2024.
- Buzan, Barry & George Lawson (2014): ”Rethinking benchmark dates in International Relations”. *European Journal of International Relations*, 20(2), 437–462. <https://doi.org/10.1177/1354066112454553>
- Bryant, Levi R. (2011): ”A logic of multiplicities: Deleuze, immanence, and onticology”. *Analecta Hermeneutica*, 3, 1–20.
- Castells, Manuel (2008): ”The new public sphere: Global civil society, communication networks, and global governance”. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 78–93. <https://doi.org/10.1177/0002716207311877>
- Chachko Elena & Katerina Linos (2022): ”Ukraine and the emergency powers of international institutions”. *American Journal of International Law*, 116(4), 775–787. <https://doi.org/10.1017/ajil.2022.57>
- Chandler, David (2014): ”The onto-politics of assemblages”. Teoksessa: M. Acuto & S. Curtis (toim.) *Reassembling international theory*. Palgrave Macmillan, 99–105.
- Chatham House (2023): ”Seven ways Russia’s war on Ukraine has changed the world”. *Chatham House*, 1.6.2023. <https://www.chathamhouse.org/2023/02/seven-ways-russias-war-ukraine-has-changed-world>, 14.11.2024.
- Chu, Yun-han & Yongnian Zheng (2021): *The decline of the Western-centric world and the emerging new global order*. Routledge.

- Collier, Stephen. J. (2006): "Global assemblages". *Theory, Culture & Society*, 23(2–3), 399–401. <https://doi.org/10.1177/026327640602300269>
- Cox, Michael (2023): "Introduction: The international system in the shadow of the Russian war in Ukraine". Teoksessa: M. Cox (toim.) *Ukraine. Russia's war and the future of the global order*. LSE Press, 1–11.
- DeLanda, Manuel (2006): *A new philosophy of society: Assemblage theory and social complexity*. Continuum.
- Deleuze, Gilles (1988/1968): *Spinoza: Practical philosophy*. Käänt. Robert Hurley. City Lights Books.
- Deleuze, Gilles (1991/1966): *Bergsonism*. Käänt. H. Tomlinson & B. Habberiam. Zone Books.
- Deleuze, Gilles (2014/1968): *Difference and repetition*. Käänt. P. Patton. Bloomsbury Publications.
- Deleuze, Gilles & Félix Guattari (2003/1980): *A thousand plateaus: Capitalism and schizophrenia II*. Käänt. B. Massumi. Minnesota University Press.
- Ferguson, Niall (2005): "The unconscious colossus: Limits of (alternatives to) American empire". *Daedalus*, 134(2), 18–33. <https://www.jstor.org/stable/20027975>
- Goddard, Michael (2011): "From *Multitudo* to the multitude: The place of Spinoza in the political philosophy of Antonio Negri". Teoksessa: P. Lamarche, M. Rosenkrantz & D. Sherman (toim.) *Reading Negri: Marxism in the age of empire*. Open Court, 171–192.
- Goodchild, Philip (1996): *Deleuze and Guattari: An introduction to the politics of desire*. Sage Publications.
- Hardt, Michael & Antonio Negri (2005/2000): *Imperiumi*. Suom. A. Häilä, M. Ojakangas, T. Rajanti, O. Sinivaara, A. Virtanen & J. Vähämäki. WSOY.
- Hardt, Michael & Sandro Mezzadra (2024): "A global war regime". *New Left Review*, 9.5.2024. <https://newleftreview.org/sidecar/posts/a-global-war-regime>, 10.2.2025.
- Hekkala, Mikael (2024): Rihmastosta puuksi: Kansainvälinen mallintaminen Alain Badioun filosofian pohjalta. Valtio-opin pro gradu -tutkielma. Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos. Turun yliopisto.
- Jakupec, Viktor (2024): *Dynamics of the Ukraine War. Diplomatic Challenges and Geopolitical Uncertainties*. Springer Cham.
- Lehne, Stefan (2023): "After Russia's war against Ukraine: What kind of world order?". *Carnegie Europe*, 28.2.2023. <https://carnegieendowment.org/research/2023/02/after-russias-war-against-ukraine-what-kind-of-world-order?lang=en¢er=europe>, 16.8.2024.
- Lenco, Peter (2014): "(Re-)Introducing Deleuze: New reading of Deleuze in international studies". *Millenium: Journal of International Studies*, 43(1), 124–144. <https://doi.org/10.1177/0305829814529004>
- Luhmann, Niklas (1982a): "The world society as a social system". *International Journal of General Systems*, 8(3), 131–138. <https://doi.org/10.1080/03081078208547442>
- Luhmann, Niklas (1982b): *The differentiation of society*. Käänt. S. Holmes & C. Larmore. Columbia University Press.
- Makarychev, Andrey & Alexandra Yatsyk (2017): "Introduction". Teoksessa: A. Makarychev & A. Yatsyk (toim.) *Vocabularies of international relations after the crisis in Ukraine*. Routledge, 1–6.
- Marston, Sallie A., John Paul Jones III & Keith Woodward (2005): "Human geography without scale". *Transactions of the Institute of British Geographers*, 30(4), 416–432. <https://doi.org/10.1111/j.1475-5661.2005.00180.x>
- McLavery-Robinson, Andy (2015): "Alain Badiou: After the event. An A to Z of theory". *Ceasefire*, 9.3.2015. <https://ceasefiremagazine.co.uk/alain-badiou-event-2/>, 14.11.2024.
- Menon, Shivshankar (2022): "Nobody wants the current world order". *Foreign Affairs*, 3.8.2022. <https://www.foreignaffairs.com/world/nobody-wants-current-world-order>, 12.3.2024.
- Nadler, Steven (2012): *Spinoza's 'Ethics'. An introduction*. Cambridge University Press.
- Nail, Thomas (2017): "What is an assemblage?". *SubStance*, 46(1), 21–37. <https://dx.doi.org/10.1353/sub.2017.0001>

- Nardis, De Fabio (2020): *Understanding politics and society*. Palgrave Macmillan.
- Negri, Antonio (1991): *The savage anomaly: The power Spinoza's metaphysics and politics*. Käänt. M. Hardt. University of Minnesota Press.
- Ong, Aihwa & Stephen J. Collier (2004): *Global assemblages: Technology, politics, and ethics as anthropological problems*. Wiley-Blackwell.
- Pluth, Ed (2010): *Badiou: The philosophy of the new*. Polity Press.
- Pollpeter, Kevin, Tsun-Kai Tsai & April Herlevi (2024): "Taiwan lessons learned from the Russia-Ukraine war". *CNA*, 11. <https://www.cna.org/reports/2024/12/Taiwan-Lessons-Learned-from-the-Russia-Ukraine-War.pdf>, 11.2.2025.
- Prozorov, Sergei (2014): *Ontology and world politics: Void universalism I*. Routledge.
- Rae, Gavin (2014): *Ontology in Heidegger and Deleuze: A comparative analysis*. Palgrave Macmillan.
- Resende, Erica (2018): "Crisis and change in global politics: A dialogue with Deleuze and Badiou's event to understand the crisis in Ukraine". Teoksessa: E. Resende, D. Budrytė & D. Buhari-Gulmez (toim.) *Crisis and change in post-cold war global politics*. Palgrave McMillan, 23–42.
- Richter, Hanna (2018): *Making sense, making politics: Towards a political theory of sense with Gilles Deleuze and Niklas Luhmann*. Väitöskirja. University of Kent. <https://kar.kent.ac.uk/73326/>
- Richter, Hanna (2023): *The politics of orientation: Deleuze meets Luhmann*. Suny Press
- Rosenau, James N. (1990): *Turbulence in world politics. A theory of change and continuity*. Princeton University Press.
- Sassen, Saskia (2007): *A sociology of globalization*. WW Norton Co.
- Schmidt, Sebastian (2011): "To Order the Minds of Scholars: The Discourse of the Peace of Westphalia in International Relations Literature". *International Studies Quarterly*, 55(3), 601–623.
- Solvit, Samuel (2012): *Dimensions of war: Understanding war as a complex adaptive system*. Editions LHarmattan.
- Thornton, Edward (2020): "On lines of flight: The theory of political transformation in *A Thousand Plateaus*". *Deleuze and Guattari Studies*, 14(3), 433–456.
- Toscano, Alberto (2004): "From the state to the world? Badiou and anti-capitalism". *Communication & Cognition*, 37(3–4), 199–224.
- Vartabedian, Becky (2018): *Multiplicity and ontology in Deleuze and Badiou*. Palgrave Macmillan.
- Walker, R. J. B. (2009): *After the globe, before the world*. Routledge.
- Wallerstein, Immanuel (2004): *World-System Analysis: An Introduction*. Duke University Press.
- Waltz, Kenneth (1979): *Theory of International Politics*. McGraw-Hill.
- WEF (2023): "We're on the brink of a 'polycrisis' – How worried should we be?". *World Economic Forum*, 13.1.2023. <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/polycrisis-global-risks-report-cost-of-living/>, 18.10.2024.
- Wendt, Alexander (2010): "Flatland: Quantum mind and the international hologram". Teoksessa: M. Albert, L. E. Cederman & A. Wendt (toim.) *New systems theories of world politics*. Palgrave Macmillan, 3–22.
- Wendt, Alexander (2015): *Quantum mind and social science: Unifying physical and social ontology*. Cambridge University Press.
- Widder, Nathan (2009): "John Duns Scotus". Teoksessa G. Jones & J. Roffe (toim.) *Deleuze's philosophical lineage*. Edinburgh University Press, 27–43.

The Banality of Infinity: Constructing a Model of the International through the Philosophy of Alain Badiou

This article examines the idea of "the international" from the standpoint of the philosophy of the multiple. It addresses how Alain Badiou's work could be used to construct a model of the international. The philosophy of the multiple has a latent position in the discipline of International Relations, but theories like complexity theory, the concept of empire by Michael Hardt and Antonio Negri, modern system theory, and quantum mechanical social theory of Alexander Wendt have created an idea of the international as always dynamically re-structuring global multiplicity. I will show how these "vitalistic theories" represent the concept of multiplicity that has its roots in the vitalistic philosophy of Gilles Deleuze. From another perspective, Badiou represents a concept of multiplicity that stems from the critique of Deleuze. I argue that through discussion of these different concepts of multiplicities, a model of "badiouian" international can be constructed. In the light of Badiou, the international can as well be seen as a global, multifaceted, and dynamically re-structuring multiplicity, but it is always located in the prevalent historical situation, and it is structured in accordance with the logic of the situation. In addition to the constant re-structuration, the badiouian international can also be paradigmatically changed.

Keywords: Alain Badiou, Gilles Deleuze, the international, multiple, multiplicity